

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa, Complectens Omnia Morum Præcepta, Et Principia Decisionis Omnium Conscientiæ Casuum, Suis Quæque Momentis Stabilita

Ad usum Parochorum, & Confessariorum

Continens Tractatus De Virtutibus Moralibus, De Justitia Et Jure Et De
Contractibus

Antoine, Paul-Gabriel

Ingolstadii, MDCCXXXIII.

VD18 90392159

Cap. II. De Donatione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40993

CAPUT II.

De Donatione.

Q. I. **Q**uid, est quotuplex est Donatio?

Resp. I. **Q** Donatio est datio liberalis, sive doni datio. Donum autem est datum gratuitum, id est, quod neque ex iustitia debitum est, neque alteri obligationem iustitiæ, & fidelitatis imponit, quamvis ex eo oriatur obligatio gratitudinis. Ut donatio valeat, *ex communi*, debet esse deliberata, spontanea, & acceptata, ut dixi de promissione ob easdem rationes: nam *nec ignorans, nec invitus quisquam donat*, l. 10. cod. *de donat.* Hinc qui aliquid per vim, vel dolum accepit, tenetur illud restituere, & tollere, ac resarcire injuriam, restituendo alium in priorem statum, ac libertatem. Imò juxta multos donatio ex metu levi injusto, tanquam causa finali facta, est in foro conscientię nulla: quia donatio ex natura sua exigat, ut fiat sponte, ac liberaliter. Saltem est revocabilis ad nutum donantis.

Resp. II. Donatio dividitur in realem, quæ fit cum traditione doni, unde transfert dominium in donatarium; & in verbalem, quæ fit solis verbis absque traditione doni, & hæc solum parit jus ad rem. 2. In purè liberalem seu perfectam, quæ in donante nullam, ne gratitudinis quidem supponit obligationem; & in remuneratoriam, seu antidotalem, quæ sup-

ponit obligationem gratitudinis, & qua proinde compensantur beneficia, & obsequia gratis collata. Multi autem, quos refert, & sequitur Sanchez, docent, quando alicui prohibentur donationes erga aliquos, non prohiberi donationem remuneratoriam, proportionatam beneficiis, & obsequiis alias non debitis, ex l. i. ff. de donat. ubi dicitur: *dat aliquis ea mente, ut statim velit accipientis fieri, nec ullo casu ad se reverti: Et propter nullam aliam causam facit, quam ut liberalitatem, Et munificentiam exercent.* Hæc proprie donatio appellatur. Ergo, inquiunt, si quis dat, ut debita naturalis gratitudinis solvat, non est proprie, ac strictè donatio, sed renumeratio. 3. Alia est inter vivos, qua quis donat cum intentione, ut res se vivo sit donatarii: & alia mortis causâ, qua quis sic donat, ut nolit rem nisi post mortem suam esse donatarii, ut sic dicam: *donotibi hanc rem post mortem meam, vel cum moriar, vel quia timeo, ne moriar.*

Q 2. *Quinam possunt validè donare?*

Resp. Illi soli, qui habent dominium, & liberam administrationem bonorum: nam qui solum habent administrationem, possunt tantum secundum mentem Domini, & in ejus commodum alienare: qui autem solum dominium habent sine administratione, non possunt propria auctoritate pro arbitrio disponere de suis

de suis bonis. *Pro non dato habetur, quod ab illo datur, qui non potest de jure donare. c. 5. de Jure patron.*

Hinc 1. non possunt validè donare ii omnes, qui non possunt contrahere, de quibus supra.

2. Qui præsunt communitatibus, putà civitati, monasterio, item tutores, & curatores ex bonis pupillorum, & minorum possunt solùm facere eleemosynas, & donationes remuneratorias moderatas, in quibus censeantur rependere utiliter, non liberaliter propriè donare.

3. Maritus ex bonis communibus nihil potest invita uxore donare saltem sine legitima causa, ob quam uxor non sit rationabiliter invita: quia marito sola potestas ea administrandi competit quoad partem ad uxorem pertinentem: at sub facultate administrandi non continetur facultas donandi, nam donatio non est rei administratio, sed amissio, ex l. 7. ff. de donat.

Q 3. *Quanam donationes sunt jure civili invalidae?*

Resp. Sequentes 1. Donatio excedens quingentos Solidos invalida est quoad excessum, nisi insinuetur, l. 36. cod. de donat. verùm circa summam, & modum insinuationis consulenda sunt leges, ac consuetudines locorum. In Gallia ex edicto Henrici II. non valet donatio excedens quinquaginta libras, nisi auctoritate

E e 4

publica

publica insinuata sit. Excipiunt multi quamlibet donationem ad causam piam: quia donatio ad redemptionem captivorum non eget insinuatione, l. cit. & legata ad causas pias non indigent solemnitate per leges ad legata profana requisitas. Hancque esse communem sententiam testatur Julius Clarus apud Lessium. Porro nomine donationis venit remissio debiti liquidi.

2. Donatio omnium bonorum tam futurorum quam presentium inter vivos invalida est: quia per talem donationem homo privatur se testandi potestate, quod leges reprobant tanquam contra bonum ordinem, quem debet esse in Rep. l. 61. ff. de verb. oblig. valet tamen si fiat mortis causa, quia cum possit revocari arbitrio donantis, non aufert testandi facultatem.

3. Donationes conjugum inter se jure communi non sunt validae saltem irrevocabiliter, adeoque ad arbitrium donantis revocari possunt exceptis quibusdam casibus, l. 1. & 3. ff. de donat. inter vir. & uxor. & cap. ult. de donat. inter vir. & uxor. ubi Greg. IX. ait: *Donatio, quae constante matrimonio inter conjuges dicitur esse facta ... firmitatem non habet, nisi donatoris obitu confirmetur, &c.* Ratio est, ne conjuges mutuo amore sese bonis spolient cum damno liberorum, & parentum; & ne concordia videatur pretio conciliari. Donationes tamen inter conjuges non revocatae confirmantur alterius

alterius obitu, ex l. 32. ff. & l. 3. cod. hoc tit. & cap. Cit. modo eæ non impediunt, ne liberi suas legitimas partes accipiant, ex l. 1. cod. de inoffic. donat.

4. Donatio patris facta filio nondum emancipato, quæ jure digest. erat nulla, jure codicis est tantum revocabilis, exceptis paucis casibus: unde non revocata confirmatur morte patris, vel etiam emancipatione filii, si res est tradita: quia quoad Filius est sub Patria potestate, censetur veluti una persona cum Patre quoad effectus civiles. Valet autem donatio Matris in Filium, quia Filius non est in potestate Matris, scilicet civili, & in ordine ad effectus civiles.

Not. In his & similibus, ubi agitur de dispositione bonorum, spectandæ, & servandæ sunt leges, ac consuetudines speciales locorum rationi consentaneæ, quæ sæpe à jure communi Cæsareo discrepant: nam cum voluntates subditorum, eorumque bona subjiciantur potestati legislativæ in ordine ad bonum commune; nemo potest de suis bonis disponere licitè contra leges justas, quæ semper obligant in conscientia; imò nec validè, si sint irritantes.

Q. 4. *An donatio acceptata potest revocari?*

Resp. I. Donatio facta mortis causâ, in tribus casibus revocatur. I. Si donatorem il-

Ee 5

lius

lius pœniteat. sive expressè, sive etiam implicitè, ut si rem illam alteri donet: quia talis donatio, ex dispositione juris habet hanc tacitam conditionem, *nisi revocetur*. 2. Si ante donatorem moriatur donatarius, donatio est ipso jure revocata, nisi donator promississet se eam non revocaturum, nam tunc juxta varios transiret ad hæredes donatarii. 3. Si donator dederit intuitu instantis periculi mortis, censetur tacitè revocata donatio sublato periculo: quia censetur facta sub hac conditione, *si non evasero*, ex tit. *de mortis causâ donat.*

Resp. II. Donatio inter vivos revocatur ob quatuor causas. 1. Ob ingratitude donatarii, l. ult. cod. *de revocat. donat.* & cap. ult. *de donat.* ut si donatori injurias atroces, vel grave rerum ejus damnum, vel vitæ periculum intulerit. Item juxta Doctores si inopia pressum non aluerit. Sed ante sententiam judicis hæc pœna non debetur. 2. Ob prolem postea susceptam, ut si quis prole carens magnam suorum bonorum partem donarit, & postea nascatur proles, l. 8. cod. *de revoc. donat.* quia tunc donatio habet saltem ex dispositione juris hanc conditionem, *si proles non nascatur*. 3. Si sit inofficiosa, hoc est facta contra officium pietatis debitæ liberis, vel parentibus, ut quando per eam filii privantur suâ legitimâ, id est, parte hæreditatis sibi debita secundum leges, l. 1. cod. *de inoffic. donat.* 4. Si quid donatum sit ob causam, non secutâ causâ.

Resp.

Resp. III. Donatio inter vivos acceptata nequit revocari nisi ob causas prædictas, l. 5 & ult. cod. *de revoc. donat.* quia jure naturæ donatarius acquisivit dominium rei donatæ, & traditæ, jus verò ad rem, si nondum sit tradita; nec leges dant jus revocandi nisi ob causas supradictas.

Q. 5. *An donatio facta ad certum finem valeat, si finis ille non præstetur?*

Resp. I. Quando aliquis donat ob certum finem, si non intendat ad illum obligare, sed solum allicere animum, vel præbere media ad illum assequendum, si placuerit, valida est donatio, etiamsi finis non sequatur. *Est communis.* ex l. 7. cod. *de condict. ob causas.* quia donatio non est conditionata, sed absoluta, & facta solum ex animo alliciendi ad aliquid. Unde res donata potest acceptari, & retineri à donatario, etiam si non habeat animum præstandi, quod cupit donator. Si puella potest acceptare legatum sibi factum, ut nubat, etsi nolit nubere. Item valet donatio, qua quis donat alteri, ut sibi faveat in aliqua re, quamvis hic non faverit, quia principaliter facta est ad alliciendum, non ad obligandum. Quod verum est, etiamsi donator non donasset, si putasset alium non esse alliciendum? nam adhuc subsistit causa finalis, cum donet, ut possit allicere, non autem sub conditione, si actu alliciat.

Peccat

Peccat tamen graviter foemina, quæ munera acceptat ab amasio ea largiente ad alliciendum ejus consensum ad libidinem, quamvis ipsa nolit consentire ejus pravæ voluntati: nam fovet impurum ejus amorem, ac desiderium, & censetur illud approbare.

Resp. II. Si donator intendat donatarium ad certum finem obligare, donatio corrumpitur, & restitui debet sine non impleto, si illud sit principalis finis donationis. *Est communis. ex l. 8. cod. de convict. ob causas.* nam donator non vult rem esse alterius, nisi posita tali causa finali tanquam conditione.

Q. 6. An dolus, vel error circa causam finalem irritat donationem, & promissionem gratuitam?

Resp. Aff. Est communis. quia donatio, & promissio gratuita fit sub conditione, si causa finalis subsistat; & quia causa finalis est motivum substantiale donationis, & promissionis gratuitæ, quo proinde non subsistente, non subsistit actus: nam actus voluntatis non est sublato motivo volendi. Ergo si sit error circa causam finalem deest tunc volitio donandi, vel promittendi. Sic si quis falsò putans Tertiam esse consanguineam, dotem ei promittat, vel donet, quia est consanguinea, hæc promissio, vel donatio nulla est.

Hinc tenentur ad restitutionem. *x. Quia*

fingi

fingit se habere aliquem conditionem, seu qualitatem, quæ requiritur, ut quis admittatur gratis in aliquod Collegium, vel Hospitale, vel ut accipiat aliquod pium legatum. Item qui fingit se pauperem, ut recipiatur gratis in seminarium fundatum pro pauperibus alendis: nam adest dolus & error circa causam finalem, & conditionem, qua non posita nulla est intentio donandi, nec ullum jus nascitur.

2. Qui accipit aliquid ob causam fictam. 3. Qui se fingit pauperem, tenetur accepta titulo elemosynæ restituere, vel donatori, quia adhuc illius sunt, nam non fuit voluntas dandi nisi vero pauperi; vel pauperibus, quia dum non constat donatorem revocasse voluntatem, censetur perseverare in priori voluntate dandi pauperi: unde tunc ejus voluntatem exequitur.

Secus, si error sit solum circa causam impulsivam, quæ nempe tantum movet ad faciendum, vel dandum promptius, facilius, non autem movet ad dandum simpliciter; quia eâ sublatâ adhuc est voluntas dandi: ut si Petro verè pauperi, sed simulanti pietatem des elemosynam principaliter ob paupertatem.

CAPUT III.

De Mutuo, & Usurâ.

Q. I. Quid est Mutuum, seu Mutuatio?

Resp. Est contractus, quo res numero, pon-